

בס"ד. שיחת יום ה' פ' בא, ב' שבט, ה'תשכ"ד

— לתלמידות המסיימות ד"בית רבקה", בחדרו הקי* —

א. הנכני¹ יודעות מסתמא אודות הפתגם של רבנו הזקן² (שתוכנו) שיהודי יכול ללמוד דברים רבים מפרשת השבוע, שמתחילים לקרותה בשבת לעת המנחה (לפני ימי השבוע), ומסיימים אותה בשבת שלאח"ז. פרשת שבוע זה היא — פרשת בא, שבה מדובר אודות "החודש הזה לכם ראש חדשים"³.

על פסוק זה ישנו מדרש, שבהשקפה ראשונה אינו מובן כלל: איתא במדרש⁴ בפירוש "החודש הזה לכם", מהי הכוונה ב"לכם" — "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה". וזהו משי"נ "החודש הזה לכם", שזהו חודש שמיוחד בשייכותו לישראל, ולא לעולם.

ואינו מובן: מהו בכלל תוכן הענין שבשעה שהקב"ה בוחר בעולמו ה"ה קובע "ראשי חדשים ושנים", ובעולם גופא — הנה כשבחר לאח"ז בישראל מתוך העולם, ה"ה קובע שיהי' "ראש חודש של גאולה"?

ב. ונקודת אחד הביאורים בזה היא⁵:

ענין הזמן, כשלא עושים עמו דבר, או — באותיות אחרות — כשלא משתדלים לעשות חילוק בין יום זה ליום אחר מימות השבוע ועד לשבוע אחר, אזי כ"ד השעות של מעת-לעת זה אינן מיוחדות ומובדלות מכ"ד השעות של מעת-לעת אחר.

וזהו מה שמדגיש המדרש: כפי שנברא העולם — מצד הבריאה כשלעצמה — לא נראה בעולם שיש חילוק בזמן; יכול לחלוף יום, שבוע, חודש ושנה, ושום דבר לא ישתנה.

(2) קונטרס ביקור שיקאגא ע' 7 (סה"ש תש"ב ע' 30) — נעתק ב"היום יום" ב חשון.
 (3) בא יב, ב.
 (4) שמור"ר פט"ו, יא.
 (5) ראה ג"כ ד"ה החודש הזה להצ"צ (אוה"ת בא ע' רסד ואילך).

(* ראה גם מכתב יום ג' לסדר ותבאנה ותדלנה גו' שנה זו, לתלמידות המסיימות ביי"ס תיכוני "בית רבקה" (אג"ק חכ"ג ע' עז).
 (1) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 1263 ואילך. במהדורות זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

ו"משבחר הקב"ה בעולמו", כשעלה ברצונו של הקב"ה לבחור בעולמו, היינו, לא רק לבראותו, אלא לעשות ממנו דבר שרוצים לבחור בו — הנה כיצד פועלים בעולם שלא יהי' בריאה סתם, אלא יהי' בו רצון מיוחד, שהקב"ה ירצה לבחור בו? — הרי זה כאשר פועלים שינוי בין כ"ד שעות אלו ובין כ"ד השעות האחרות, והיינו, שהולכים ומתקדמים מיום ליום, עד שיש יום שמתעלה ונעשה ראש (שנותן את ה"טון") על כל החודש (שזהו הפירוש ד"ראשי חדשים"), ויש יום שנעשה ראש לשנה שלימה (שאז נקרא "ראש השנה").

בכלל, הרי שינוי הזמנים שמצד הבריאה (כולל הדגשת שני חלוקות הזמן דחודש ושנה) — תלוי בשמש ובלבנה, שמצד הלבנה מתחלק הזמן לחדשים, ומצד השמש מתחלק הזמן לשנים.

ו"משבחר הקב"ה בעולמו" — הנה יום זה (בחודש או בשנה) אינו יום ככל הימים, אלא נעשה חילוק ביניהם, שישנו יום שנעשה ראש — שכשם שהראש מנהיג את כל האיברים, כך מנהיג הוא את הימים הבאים לאחריו.

וכיצד נעשה הדבר? — עי"ז שהאדם מתחיל להתייגע על ניצול הזמן, ולעשות ממנו כלי שיהי' מלא בתוכן (שבחר הקב"ה) — של צדק ויושר וטוב.

ג. כל זה הוא אופן העבודה בתוך העולם גופא, ולא "נגאלים" מן העולם, היינו, שפועלים שינוי בעולם — שיום שבו מתייגעים יותר ומשתדלים לפעול יותר, נעשה בבחי' "ראש", כמעלת הראש על שאר האיברים. אבל, עדיין אין זו גאולה; אין כאן יציאה מההגבלות שנעשים מצד העולם; אלא — שבעולם גופא בוחרים להתייגע, ולא להעביר את הזמן ("שטופן די צייט") באופן שיעבור יום אחר יום ושבוע אחר שבוע ללא שינויים.

אך לאחר כן אומר הקב"ה, שלא די בכך:

"משבחר ביעקב ובניו" — בשעה שהקב"ה בוחר בעם, ורצונו שעם זה יהי' נעלה מכל העמים — הנה כיצד יכול הדבר להיעשות? — ע"י ההשתדלות של העם לעשות כל התלוי בו כדי להתעלות למעלה מהגבלות העולם, היינו, שתהי' גאולה — להגאל מההגבלות של העולם. ואז נעשה לא רק סתם "ראש חודש", יום בחודש שמוכדל משאר

הימים, אלא הוא מובדל במדה גדולה כזו — שנעשה "ראש חודש של) גאולה"; הוא מעמיד את עצמו באופן ובמצב שניכר שנגאל מכל ההגבלות שיש בו אפילו לאחרי שמתייגע בעולם.

ולכן הנה גם בפשטות — החודש של גאולה הוא חודש ניסן, והחודש סתם (הראשון — כש"בחר הקב"ה בעולמו") מראשי חדשים וראשי שנים סתם הוא חודש תשרי:

בחודש תשרי מתחילה הנהגה בעולם כפי שהיא בתוך העולם, אלא שהוא עולם של יראת שמים ("אָ פרומע וועלט").

וחודש ניסן — ע"פ דברי הגמרא בברכות' הנה "ניסן" הוא מלשון נס, נסים רבים, ואכן בחודש ניסן התחילו נסים לישראל להוציא אותם מן הגלות — מגלות מצרים כפשוטו, שבזה מרומז גם הגלות של כללות הסדר המוגבל (מצרים) של העולם.

וזהו גם שנקרא במדרש "חודש של גאולה" — שבעולם גופא בוחרים מתוך העולם חלק שיהי' נעלה יותר מכללות העולם.

ד. הלימוד הכללי מפירוש המדרש בפרשת שבוע זה הוא:

זמן — הוא דבר שניתן לרשותו של האדם, ויש לו שלש אפשרויות: יכול אדם להניח לזמן "לרוץ", היינו, שתהי' מרוצת החיים מבלי להתערב בכל כחות נפשו. מצב כזה אינו אפילו בבחינת "בחר" בעולמו, אלא עולם* כפי שהוא מצד עצמו — שלא ניכר בו רוחניות והיפך של חומר וגשם כלל.

ישנו סדר החיים נעלה יותר — "משבחר בעולמו": הוא לא יוצא מהמדידות וההגבלות של העולם, אבל, עד כמה שיש ביכלתו הרי הוא מתייגע עם עצמו ועם סביבתו בהתאם לאפשרויות שבידו, ואזי נעשה עולמו "עולם מובחר", שמקיימים בו את רצונו של הקב"ה.

וישנו תכלית ושלימות העבודה — העבודה עם עצמו והעבודה עם העולם שסביבו להעלותו למעלה מהעולם.

*

ה. זוהי גם אחת מנקודות החינוך שניתן לבניי — באופן נעלה יותר מכללות ענין החינוך:

בבתי-ספר הכלליים נותנים את האפשרות לנצל את המדע ואת

(8) לשון העלם (לקו"ת שלח לו, ד).

(7) נו, רע"א.

ההדרכות השונות שלמדים אודותם — בתוך מסגרת העולם; בתוך הגבלות העולם משרישים את ענין הצדק והיורש.

אבל כש"בחר ביעקב ובניו", כשבחרים בבנ"י, "בחרתנו מכל העמים", אזי התכלית בזה היא — שיתייגעו עם עצמם, וגם ישפיעו על סביבתם, שיהי' ענין של גאולה; שלא יהיו מוגבלים בהגבלות של העולם, אפילו החלק הטוב שבעולם, אלא אדרבה — שיעשו מהעולם כלי ודירה לאלקות ולהקב"ה, עד שהקב"ה אומר "ושכנתי בתוכם"¹⁰.

ו. וזהו גם מהמטרות שבשבילן ייסד כ"ק מו"ח אדמו"ר את "בית רבקה":

כוונתו היתה שאפילו כאשר לומדים לימודי החול — יהי' הלימוד באופן של העלאה לא רק לבחי' "בחר בעולמו", לנצל זאת רק לדברים טובים, אלא למעלה מזה — לנצל זאת לעניני קדושה, עד שיעשו מהם כלי לאלקות.

ולכן רצוני לקוות — כיון שזהו מוסד שייסד כ"ק מו"ח אדמו"ר והשקיע בו את כחותיו — שכל אחת מכן, וכולכן יחד, תתייחסו לסיוס שלב זה של "בית רבקה" באופן שאין זה אלא הכנה לעבור לשלב נעלה יותר, ל"סמינר"; והכוונה והתכלית בזה: תחלה — באופן של "בחר בעולמו", לנצל את כל האפשרויות שבידיכן רק לעניני טוב, צדק ויורש; אבל גם זה לא יהי' אלא הכנה והקדמה לתכליתם האמיתית של בני ובנות ישראל — שיגאלו את עצמם מהגבלות העולם, וגם את הסביבה שלהם; ע"י הלימוד כראוי, ועי"ז שהלימוד יביא לידי מעשה¹¹ — יהי' ענין הגאולה, הגאולה הפרטית וגאולת הסביבה¹².

ולעשות כל זאת באופן שלאחרי כן יוכל להיבנות ענין שעליו יאמר הקב"ה "ושכנתי בתוכם" — מקדש לו יתברך.

וזה יהי' גם אמצעי לקרב גאולת כל העולם כולו, בביאת המשיח.

*

ז. השי"ת יצליח אתכן, שגמר הכתות שבהן למדתן, יהי' התחלה לשלב נעלה יותר בלימוד, עד שיוכלו לומר עליכן הענין ד"בחר בעולמו", ולמעלה מזה — ענין של גאולה,

(11) ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

(12) ראה תניא אגה"ק ס"ד.

(9) נוסח תפלת יו"ט.

(10) תרומה כה, ח.

— ושתתנהגו בהתאם לתואר שהתורה נותנת לכל בת ישראל —
 שיהי' ניכר שכל אחת מכן היא "בת שרה רבקה רחל ולאה"¹³.
 תצליחו בגמר הלימודים, ונשמע מכן בשורות טובות.

* * *

ח. [אח"כ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א להמורות תחיינה:]
 דובר לעיל שהתכלית היא להגיע לגאולה הפרטית, וגם — לקרב
 עי"ז את הגאולה הכללית.

וכשם שבגאולת מצרים, הנה אף שעצם הגאולה היתה ע"י הקב"ה
 דוקא¹⁴, מ"מ שלח וציוה את משה ואהרן שיעשו בזה כל מה שבידם,
 להכין את בני¹⁵ וכיו"ב — כן הוא גם לגבי תלמידותיכן, שלגביהן הרי
 אתן כמו משה ואהרן¹⁶, ובודאי תעשו כל מה שבידיכן כדי לסייע להן
 להגיע לגאולתן.

וכיון שהקב"ה משלם "מדה כנגד מדה"¹⁷ — יתן לכן ברכתו
 שתזכו לנחת יהודי חסידי מילדיכן, ולנחת מתלמידותיכן, שעליהן תוכלו
 להראות באצבע ולומר: "ראו גידולים שגידלנו".

(15) ע"י המשכה מלמעלה למטה (תורה)
 והעלאה מלמטה למעלה (העלאת הנרות,
 תפלה). — תו"א ר"פ תצוה.
 (16) ראה עירובין סג, סע"א: "כל כו' קמי
 רבי' כו' שנאמר כו' משה".
 (17) סנהדרין ז, סע"א. וראה סוטה ח, ב
 ואילך.

(13) אמהות לכל או"א מבנ"י (ברכות טז,
 ב. וראה תו"א ר"פ וארא). ונאמר — "כאמה
 בתה" (יחזקאל טז, מד).
 (14) "לא ע"י מלאך כו' אלא הקב"ה
 בכבודו ובעצמו" (הגדה של פסח. ספרי ר"פ
 תבוא).